

Білоус А.*

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В УКРАЇНІ

На нинішньому етапі розвитку цивілізації прискореними темпами почали розвиватися нові тенденції і технології у сфері управління. Тому з усією очевидністю постає проблема радикальної перебудови відносин між виробництвом і навколишнім середовищем. Безумовно, раціональні й локальні природоохоронні заходи мають суттєве значення, але процес запобігання екологічних проблем необхідно здійснювати на рівні кожного підприємства. Використання лише жорстких адміністративних методів і примусу не може впливати на екологічну ситуацію в повному обсязі. З огляду на зазначене лише ініціативна й результативна діяльність економічних суб'єктів, спрямована на досягнення їхніх екоефективних програм, може привести до глобального поліпшення стану навколишнього середовища. [2]

Розв'язання проблеми оптимізації виробництва і природокористування пов'язане з розвитком двох напрямів:

- створенням нових ефективних технологій;
- створенням досконалішої системи управління розвитком техніки й технології виробництва та природокористування на основі математичного моделювання.

Джерелами формування системи екологічного фінансування можуть бути: платежі за спільне користування ресурсами, плата за погіршення якості природних ресурсів, забруднення навколишнього середовища; страхові розрахунки; грошові стягнення; стимули — пільги при оподаткуванні; короткострокові й довгострокові платежі; підвищення норм амортизації основних виробничих природоохоронних фондів; застава природних ресурсів.

Ці засоби більшою мірою можуть бути застосовані в екологічній політиці держави. Але багато з них можуть бути задіяні в організаційно-економічному механізмі функціонування на рівні підприємства і, доповнюючи макрорівень і враховуючи особливості діяльності, здатні сприяти ефективності управління екологічною безпекою. Взагалі ж управляти охороною довкілля на рівні окремого підприємства дуже важко. Тому екологічний менеджмент має здійснюватися на всіх рівнях управління. Виконання екологічної політики вимагає використання певних коштів, основна частина яких має надходити за допомогою дії системи еколого-економічних засобів. Визначаючи стратегічні напрями розвитку підприємства, обов'язково слід формувати завдання в галузі екології. Сформовані під ці завдання бюджети можуть бути використані на:

- розробку екологічних програм;
- виконання науково-дослідних робіт у галузі екології;
- розробку екологічних стандартів, нормативів;
- здійснення профілактичних робіт зі зниження забруднення довкілля;

* здобувач кафедри міжнародного бізнесу Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Науковий керівник: професор Кредісов А. І.

- стимулювання працівників у разі здійснення ними екологічної діяльності;
- оснащення підприємств приладами, устаткуванням, транспортними засобами. [1]

Вирішення завдання оптимального природокористування в межах управління виробництвом дає змогу запропонувати алгоритм ведення екологічного менеджменту й мінімально збиткове інформаційне забезпечення функціонування його економіко-організаційної моделі. Застосування ситуаційного підходу передбачає використання інформації щодо різноманітних чинників як внутрішнього, так і зовнішнього середовища. Екологічний менеджмент підприємства своєю чергою має формувати й поширювати інформацію, яка надходить із таких середовищ:

- природно-екологічне середовище — про стан водневого й повітряного басейну, наявність особливо шкідливих речовин у ньому;
- соціальне середовище — інформація про робочі місця, їх зручність (ергономічна);
- технологічне середовище — інформація про нові види сировини й матеріалів, енергії, про високопродуктивне обладнання, яке працює за екологічно безпечною технологією;
- функціональне середовище — обґрунтованість завдань і рішень у галузі екології від генерального менеджменту;
- організаційне середовище — раціональна організація виробництва, можливості використання безвідходних технологій, ефективність використання сировини та ін.;
- економічне середовище — розрахунки ефективності побудови очисних споруд, окупність "чистих" технологій;
- інноваційне середовище — повідомлення про найраціональніші варіанти використання доквілля (розвиток і вдосконалення). [3]

Важливість заповнення на виробництві первинної екоінформації очевидна й зумовлена не лише вимогами природоохоронних та інших органів контролю. Ця категорія звітності в ринковій економіці стає такою ж важливою, як і складання балансової звітності підприємства. В багатьох країнах компанії досить вміло використовують первинні екологічні дані для створення іміджу "чистих" виробництв і продукції, а також для отримання пільгових кредитів для розширення й модифікації діяльності.

Для подолання екологічних кризових явищ необхідна підготовка висококваліфікованих управлінців, які б володіли сучасними методами й технологіями екологічного менеджменту.

Література

1. Екологічне законодавство України: Зб. нормат.-прав. актів. – Київ: Істина, 2007. – 384 с.
2. Потай О.А. Концептуальні засади екологічного менеджменту підприємства // Регіональна економіка. – 2008.
3. Менеджмент організацій: Підручник / За заг. ред. Л. І. Федулової. - К.: Либідь, 2004. - 448 с.